

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 207/08-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. septembra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti A. M., K.; A. K., K.; D. K., K., a D. K. ml., K., zastúpených advokátom JUDr. R. B., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 345/2000 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 13 C 590/1997), za účasti Okresného súdu Košice II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. M., A. K., D. K. a D. K. ml. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom

pod sp. zn. 15 C 345/2000 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 13 C 590/1997) porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 345/2000 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. A. M., A. K., D. K. a D. K. ml. priznáva finančné zadosťučinenie každému po 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré im je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť A. M., A. K., D. K. a D. K. ml. trovy konania v sume 21 846,40 Sk (slovom dvadsaťjedentisícosemstoštyridsaťšesť slovenských korún a štyridsať halierov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Rastislava Belanského, Hlavná 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 207/08 z 3. júla 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. M., A. K., D. K. a D. K. ml. (ďalej len „sťažovatelia“) doplnenú podaním z 22. mája 2008, ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 345/2000 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 13 C 590/1997) (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia podali 10. júna 1997 okresnému súdu žalobu o náhradu škody zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka proti odporcovi v I. a II. rade.

Keďže napadnuté konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené, sťažovatelia sa domáhajú, aby ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v uvedenom konaní bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej sa domáhajú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v ich právnej veci bez zbytočných prietáhov a aby im priznal primerané finančné zadost'učinenie každému v sume 100 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 79/2008 zo 16. júla 2008 doručeným ústavnému súdu 22. júla 2008, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„- predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný predovšetkým s ohľadom na nutnosť rozsiahleho znaleckého dokazovania a vypočítania väčšieho počtu svedkov.

- zo spisu neboli zistené prekážky postupu súdu podľa § 107a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Konanie bolo prerušené z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok žalovaného v súlade s ust. § 14 ods. 1 písm. d) zák. č. 328/91 Zb., o čom boli účastníci konania cestou svojho právneho zástupcu upovedomení.

- za prietah spôsobený sťažovateľmi možno považovať obdobie od 15. 3. 2002 do 20. 5. 2002, keďže sťažovatelia si nesplnili svoju povinnosť uloženú im uznesením na pojednávaní dňa 15. 2. 2002 v súdom stanovenej lehote 30 dní.

- dĺžka predmetného konania je ovplyvnená predovšetkým nutnosťou rozsiahleho znaleckého dokazovania, keď v konaní bolo nevyhnutné nariadiť niekoľko znaleckých dokazovaní a spis bol jednotlivým ustanoveným znalcom zasielaný postupne. V jednom prípade došlo i k zmene ustanoveného znalca, čo trvanie sporu tiež nepriaznivo ovplyvnilo.“

Sťažovatelia podaním doručeným ústavnému súdu 8. augusta 2008 zaujali stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„1. Sťažovatelia majú za to, že ich právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, v právnej veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn.: 15 C 345/2000 (pôvodne vedenom pod sp. zn.: 13 C 590/1997) postupom Okresného súdu Košice II porušené bolo.

2. Sťažovatelia sa stotožňujú s tým, že posudzovaná vec je skutkovo náročná. Avšak žiadne okolnosti, či už skutkové alebo právne, nemôžu zrejme ospravedlniť viac ako 11 ročné trvanie konania.

3. Sťažovatelia majú za to, že všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, ako aj význam sporu pre sťažovateľov - náhrada škody na zdraví - teda povaha veci, v plnej miere odôvodňujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume, ako sú tieto uvedené v sťažnosti. Právnu neistotu a s ňou spojené dôsledky v živote sťažovateľov s poukazom na predmet sporu títo pociťovali obzvlášť závažne. Ich postavenie v spore ako účastníka konania je pritom plynutím času komplikované, nakoľko s odstupom času je ich pozícia najmä pri dokazovaní sťaženej práve uplynutím času.

4. Sťažovatelia majú za to, že sa nepodielali na vzniku prieťahov. Namietajú preto tvrdenie okresného súdu v predposlednom odseku strany 3 vyjadrenia k sťažnosti, keďže aj prípadné nereagovanie sťažovateľov na výzvu okresného súdu v rozsahu dvoch mesiacov nemohlo pri trvaní posudzovaného sporu zapríčiniť prieťahy, resp. sa na nich podieľať významnou mierou.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 15 C 345/2000 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 10. júna 1997 sťažovatelia podali okresnému súdu žalobu o náhradu škody zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka proti odporcom v I. a II. rade,

- vzhľadom na to, že zákonná sudkyňa „*sa necítila byť nezaujatou na prejednanie a rozhodnutie danej veci*“, bol spis v tejto súvislosti predložený 20. júna 1997 na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“),

- krajský súd uznesením sp. zn. 13 Nc 43/97 z 25. septembra 1997 rozhodol, že zákonná sudkyňa je vylúčená z prerokovania a rozhodovania predmetnej veci; predmetné uznesenie bolo okresnému súdu doručené 29. októbra 1997,

- opatrením predsedu okresného súdu z 30. októbra 1997 bola vec pridelená na prerokovanie a rozhodnutie inej zákonnej sudkyňi,

- 25. februára 1998 zákonná sudkyňa dala pokyn na doručovanie uznesenia krajského súdu účastníkom konania,

- 6. mája 1998 okresný súd vyzval odporcov v I. a II. rade, aby sa v lehote 15 dní vyjadrili k návrhu a uviedli dôkazy, ktoré preukazujú ich tvrdenia,

- 27. mája 1998 odporkyňa v II. rade predložila okresnému súdu stanovisko k žalobe,

- 15. júna 1998 okresný súd požiadal príslušné oddelenie Policajného zboru o doručenie zásielky odporcovi v I. rade,

- 20. októbra 1998 okresný súd opätovne doručoval zásielku odporcovi v I. rade,

- 22. februára 1999 okresný súd požiadal o aktuálny výpis z obchodného registra odporcu v I. rade,

- 22. apríla 1999 odporca v I. rade prevzal zásielku v mieste svojho sídla a 19. mája 1999 doručil okresnému súdu vyjadrenie k veci,

- 7. júla 1999 okresný súd vyzval Slovenskú poisťovňu, a. s., Košice (ďalej len „Slovenská poisťovňa“), na vyjadrenie sa k veci a oznámenie, či vstupuje do konania ako vedľajší účastník,

- 12. augusta 1999 okresný súd nariadil termín pojednávania na 29. september 1999,

- Slovenská poisťovňa podaním doručeným okresnému súdu 19. augusta 1999 oznámila, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník,

- na pojednávaní uskutočnenom 29. septembra 1999 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu proti odporkyňi v II. rade zamietol a nároky sťažovateľov proti odporcovi v I. rade vylúčil na samostatné konanie,

- 25. októbra 1999 zákonná sudkyňa požiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie písomného vyhotovenia rozsudku do 8. novembra 1999; uvedený rozsudok bol vyhotovený 5. novembra 1999.

- 19. novembra 1999 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľov proti rozsudku okresného súdu z 29. septembra 1999,

- krajský súd po predložení spisu 30. novembra 1999 uznesením sp. zn. 13 Co 409/99 z 15. februára 2000 rozsudok okresného súdu v jeho napadnutej časti potvrdil, vrátane výroku o trovách konania,

- rozsudok okresného súdu z 29. septembra 1999 nadobudol právoplatnosť 30. apríla 2000 a rozhodovanie o vylúčenej časti nárokov sťažovateľov je vedené pod sp. zn. 15 C 345/2000,

- sťažovatelia podaním doručeným okresnému súdu 12. apríla 2000 oznámili zmenu v osobe ich právneho zástupcu,

- z úradného záznamu spísaného 1. júna 2000 vyplýva, že uznesením krajského súdu sp. zn. 4 K 148/99 z 11. mája 2000 bol na majetok odporcu vyhlásený konkurz,

- okresný súd prípisom doručeným právnym zástupcom účastníkov konania 7. marca 2001 oznámil, že v súvislosti s vyhláseným konkurzom na majetok odporcu je konanie vedené pod sp. zn. 15 C 345/2000 prerušené,

- sťažovatelia prípisom z 19. marca 2001 okresnému súdu oznámili, že ako odporcovia úpadcu podávajú návrh na pokračovanie v konaní, a ďalším prípisom z 20. júna 2001 požiadali okresný súd o nariadenie pojednávania,

- na výzvu okresného súdu z 26. júna 2001 správca konkurznej podstaty odporcu prípisom z 11. októbra 2001 oznámil, že súhlasí s pokračovaním konania vo veci,

- 4. februára 2002 okresný súd nariadil pojednávanie na 15. február 2002; toto pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že okresný súd uložil sťažovateľom v 30-dňovej lehote presne špecifikovať uplatnené nároky,

- sťažovatelia podaním označeným ako „*zmena návrhu na začatie konania*“ doručeným okresnému súdu 20. mája 2002 špecifikovali uplatnené nároky v zmysle požiadavky okresného súdu,

- 18. júla 2002 a 2. septembra 2002 okresný súd odoslal výzvy účastníkom konania, resp. správcovi konkurznej podstaty odporcu,

- 6. novembra 2002 bola zaslaná výzva Slovenskej poisťovni, či vstupuje do konania ako vedľajší účastník, s čím Slovenská poisťovňa vyslovila súhlas v podaní doručenom okresnému súdu 31. decembra 2002,

- 23. júla 2003 okresný súd nariadil termín pojednávania na 3. september 2003; toto pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom predloženia písomného stanoviska vo veci pre účely ďalšieho procesného postupu,

- sťažovatelia podaním doručeným okresnému súdu 18. septembra 2003 navrhli vo veci vykonať znalecké dokazovanie,

- sťažovatelia podaním doručeným okresnému súdu 23. marca 2004 urgovali ustanovenie znalcov s poukazom, že o nariadenie znaleckého dokazovania požiadali už 18. septembra 2003,

- okresný súd uzneseniami z 26. apríla 2004, ktoré nadobudli právoplatnosť 25. mája 2004, nariadil znalecké dokazovanie štyrmi súdnymi znalcami z rôznych odvetví odboru zdravotníctva,

- 14. júna 2004 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia pediatrie, vypracovaný MUDr. M. M.; tento znalecký posudok bol 7. júla 2004 doručovaný účastníkom konania s tým, aby sa v lehote 15 dní k nemu vyjadrili,

- okresný súd vyzval MUDr. M. prípisom doručeným 26. októbra 2004 na doplnenie znaleckého posudku v zmysle „*vyjadrení sa navrhovateľov a odporcu k znaleckému posudku*“,

- 4. novembra 2004 bola okresnému súdu doručená odpoveď znalca,

- po urgencii okresného súdu z 1. augusta 2005 bol 15. augusta 2005 predložený znalecký posudok znalca MUDr. J. B. z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia ortopedie (spis bol znalcovi zaslaný 27. decembra 2004 s lehotou na vypracovanie posudku 40 dní od doručenia spisu),

- 31. augusta 2005 bol znalecký posudok vypracovaný MUDr. J. B. doručovaný účastníkom konania na vyjadrenie,

- 6. februára 2006 okresný súd odovzdal znalcovi MUDr. D. F. súdny spis za účelom vypracovania znaleckého posudku v zmysle uznesenia okresného súdu z 26. apríla 2004,

- 22. mája 2006 bolo okresnému súdu doručené písomné vyjadrenie znalca, ktoré však nespĺňalo náležitosti znaleckého posudku v zmysle § 17 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a preto bol znalec vyzvaný na predloženie znaleckého posudku,

- znalec na výzvu reagoval prípisom z 31. júla 2006, v ktorom oznámil, že v uvedený deň požiadal o vyčiarknutie zo zoznamu znalcov z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti,

- na základe uvedených skutočností okresný súd vydal 4. augusta 2006 uznesenie o zmene znalca,

- 11. septembra 2006 bol spis doručovaný novoustanovenému znalcovi MUDr. A. O., ktorý vypracovaný znalecký posudok predložil okresnému súdu 28. decembra 2007; znalecký posudok bol následne doručený účastníkom konania na vyjadrenie,

- 10. marca 2008 okresný súd nariadil pojednávanie vo veci na 7. máj 2008; toto pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom predloženia listinných dôkazov,

- 19. mája 2008 bolo okresnému súdu doručené písomné podanie vedľajšieho účastníka, ktoré bolo 2. júna 2008 zaslané účastníkom konania, resp. ich právnym zástupcom na vyjadrenie,

- 9. júla 2008 zákonná sudkyňa dala pokyn doručiť spis súdnemu znalcovi MUDr. A. J., na vypracovanie znaleckého posudku,

- ostatným úkonom vo veci je urgencia z 9. júla 2008 adresovaná právnemu zástupcovi sťažovateľov, v ktorej ho okresný súd vyzýva predložiť stanovisko k podaniu vedľajšieho účastníka konania z 15. mája 2008.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovatelia zároveň namietali aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že spory o náhradu škody zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nemožno ich po právnej stránke hodnotiť ako zložité.

Po skutkovej stránke ústavný súd hodnotí napadnuté konanie ako zložité najmä so zreteľom na nutnosť vykonať vo veci rozsiahle znalecké dokazovanie znalcami z viacerých odvetví odboru zdravotníctva. Touto skutočnosťou však nemožno ospravedlniť nečinnosť, neefektívnosť a nesústredenosť postupu okresného súdu v konaní, ktoré ústavný súd vyhodnotil v ďalšej časti tohto nálezu.

2. Správanie sťažovateľov ako účastníkov súdneho konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd akceptuje tvrdenie okresného súdu, že sťažovatelia spôsobili priet'ah v konaní v čase od 15. marca 2002 do 20. mája 2002 tým, že nedodrжали 30-dňovú lehotu

určenú súdom na predloženie špecifikácie uplatnených nárokov, avšak súčasne konštatuje, že predĺženie konania spôsobené sťažovateľmi je vo vzťahu k jeho doterajšej dĺžke zanedbateľný.

Iné skutočnosti, ktoré by mali byť pripísané na ťarchu sťažovateľov v súvislosti s posudzovaním, či v preskúmanom konaní došlo k priet'ahom, ústavný súd nezistil.

3. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v konaní a v doterajšom priebehu zistil tieto obdobia jeho krátkodobej nečinnosti:

- od 31. decembra 2002 (Slovenská poisťovňa vyslovila súhlas so svojím vstupom do konania v pozícii vedľajšieho účastníka) do 23. júla 2003 (okresný súd nariadil termín pojednávania),

- od 18. septembra 2003 (sťažovatelia navrhli vykonanie znaleckého dokazovania) do 26. apríla 2004 (okresný súd vypracoval uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania).

Okrem uvedených období krátkodobej nečinnosti okresného súdu bolo napadnuté konanie poznačené predovšetkým neefektívnosťou a nesústredenosťou jeho činnosti.

Dvoma uzneseniami okresného súdu z 26. apríla 2004, t. j. takmer po siedmich rokoch od začiatku konania, bolo nariadené znalecké dokazovanie prostredníctvom štyroch znalcov z odborov stomatochirurgie, gynekológie, ortopedie a pediatrie, ktorým bola určená lehota na predloženie znaleckých posudkov „40 dní od prevzatia uznesenia aj s vyúčtovaním znalečného“.

Dosiaľ, po viac ako štyroch rokoch od ustanovenia znalcov, boli s omeškaním okresnému súdu predložené tri znalecké posudky a 9. júla 2008 dala zákonná sudkyňa pokyn, aby súdnemu znalcovi MUDr. Andrejovi Jenčovi, CSc., bol v zmysle uznesenia z 26. apríla 2004 predložený spis „na vypracovanie znaleckého posudku týkajúceho sa trvalých následkov u žalobkyne v 1. rade“.

Takýto postup okresného súdu považuje ústavný súd za nesústredený a neefektívny. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na to, že okresný súd napriek tomu, že ustanovení znalci nepredkladali znalecké posudky v určených lehotách, nevyužil ani v jednom prípade poriadkové opatrenia v zmysle § 53 OSP.

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už uviedol, že „Všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 OSP), aj vo vzťahu k súdnemu znalcovi. Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku.“ (napr. III. ÚS 111/01, III. ÚS 56/02).

Ústavný súd sa nemohol stotožniť s tvrdeniami sťažovateľov uvedenými v sťažnosti, že okresný súd po doručení uznesenia krajského súdu z 25. septembra 1997 o vylúčení zákonnej sudkyne z rozhodovania nekonal vo veci „*dlhšie ako 15 mesiacov*“, a s tvrdením, že po doručení rozhodnutia krajského súdu z 15. februára 2000 okresný súd nekonal „*dlhšie ako 11 mesiacov*“.

Ústavný súd z predloženého spisu zistil, že po doručení uznesenia krajského súdu z 29. októbra 1997 dal okresný súd 25. februára 1998 pokyn na jeho doručovanie účastníkom konania a v prípade sťažovateľmi namietanej nečinnosti okresného súdu ústavný súd poukazuje na to, že od 11. mája 2000 do 11. októbra 2001 bolo konanie z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok odporcu v I. rade zo zákona prerušené, z čoho vyplýva, že v sťažnosti vymedzenom období nemohli v napadnutom konaní vzniknúť zbytočné priesťahy.

Napriek uvedenému ústavný súd uzavrel, že najmä v dôsledku nečinnosti a nesústredeného a neefektívneho postupu okresného súdu v doterajšom priebehu napadnutého konania došlo k jeho neprijateľnému predĺženiu.

Vzhľadom na to ústavný súd v súlade s predchádzajúcou judikatúrou konštatoval, že z ústavnoprávneho hľadiska je neakceptovateľné, aby právna neistota sťažovateľov v napadnutom konaní nebola odstránená ani po uplynutí viac ako 11 rokov od jeho začatia (napr. IV. ÚS 260/04).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 345/2000 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 13 C 590/1997) došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia každému po 100 000 Sk z týchto dôvodov:

„Sťažovatelia chcú dať do pozornosti Ústavného súdu skutočnosť, že do dnešného dňa intenzívne pociťujú následky nimi nezavinenej dopravnej nehody, ktorá výrazným spôsobom ovplyvňuje ich súčasný život.

Sťažovateľka v 1. rade prišla v dôsledku dopravnej nehody o 20 zubov, pričom došlo súčasne k takému poškodeniu čeluste, že zdravotný stav sťažovateľky v 1. rade nedovoľuje vyhotoviť zubné náhrady alebo zubné implantáty, čo spôsobuje trvalú a nenapraviteľnú bezzubosť sťažovateľky v 1. rade. Taktiež početné jazvy na tvári a poškodenie čelustných dutín vyradilo sťažovateľku nielen zo spoločenského, ale aj z jej pracovného života.

Sťažovateľka v 2. rade bola v čase autonehody tehotná. V dôsledku autonehody utrpela vyklbenie ľavého bedra, tržno - zmliaždené rany tváre a vlasatej časti hlavy a pomliaždenie obličky s krvácaním do moču. Zdravotný stav organizmus sťažovateľky v 2. rade negatívne ovplyvnil rozvoj a priebeh gravidity, ktorú bolo nutné ukončiť predčasne cisárskym rezom. Súdny znalec MUDr. A. O. sa v znaleckom posudku zo dňa 10. 12. 2007 v tejto súvislosti vyjadril, že by bolo neobvyklé až raritné, aby gravidita po takom strese prebiehala fyziologicky a skončila normálnym pôrodom.

Sťažovateľ v 3. rade utrpel pri autonehode pomliaždenie hrudnej steny ťažšieho stupňa ako aj poranenie dolnej končatiny a pomliaždenie stehna.

Sťažovateľ v 4. rade utrpel zlomeninu ľavej stehennej kosti a pomliaždenia na tvári. V dôsledku zlomeniny kosti bola jeho končatina o 2,5 cm - 1 cm kratšia, čo vylúčilo sťažovateľa v 4. rade zo športového života, rôznych školských podujatí a spoločenských podujatí. Až po deviatich rokoch po úraze boli dolné končatiny sťažovateľa rovnako dlhé.

Na základe uvádzaných skutočností sú sťažovatelia toho názoru, že neprimeranou dĺžkou konania a neefektívnym postupom Okresného súdu Košice II. boli vystavení stresu, napätiu z očakávania ukončenia pre nich tak citlivého súdneho sporu a postupnému strácaniu viery v spravodlivosť súdneho konania, nakoľko súd do dnešného dňa v predmetnej právnej veci nerozhodol.“

Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje

nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 15 C 345/2000 (pôvodne vedeného pod sp. zn. 13 C 590/1997) a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä význam výsledku sporu pre sťažovateľov, ktorí si uplatňujú náhradu škody za vážne poškodenie zdravia, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 100 000 Sk každému zo sťažovateľov (t. j. v nimi požadovanom rozsahu) za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. R. B. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 3 vyhlášky znížiť o 20 %, lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2008 predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 190 Sk) u jedného sťažovateľa sumu

5 461,60 Sk, t. j. trovy právneho zastúpenia štyroch sťažovateľov boli priznané v celkovej sume 21 846,40 Sk.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2008